

Asia: VN/21301/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi hoitotakuusta

Lausunnonantajan lausunto

Onko vastaaja

Hyvinvointialue (ml. Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä)

Kannatatteko hoitoon pääsyn 7 vuorokauden enimmäisajasta luopumista ja 14 vuorokauden säätämistä pysyväksi hoitoon pääsyn enimmäisajaksi perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

Kyllä

Mitä toimia alueellanne/toiminnassanne on tehty ja ollaan tekemässä 14 vuorokauden hoitotakuuseen pääsemiseksi?

Sotepe-toimialan strategiset painopisteet vuonna 2024 ovat: 1) Henkilöstön saatavuus, pysyvyys ja osaaminen, 2) Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus, 3) Yhteistyö erikoissairaanhoidon järjestämisessä, 4) Palvelurakenne, tuotantotavat ja kustannusvaikuttavuus ja 5) Palvelutarve ja asiakaskokemus. Kaikilla näillä osa-alueilla on yhtymäkohtia hoitotakuuseen pääsemiseen kanssa.

Peruspalvelujen saatavuutta parannetaan lisäämällä henkilöstön veto- ja pitovoimaa. Henkilöstön pysyvyydellä parannetaan myös hoidon jatkuvuutta. Kilpailukykyinen palkkataso, oman työn hallinta ja vaikutusmahdollisuudet sekä ammattilaisten mahdollisuus kehittyä työssään varmistavat toimialan pito- ja vetovoiman työmarkkinoilla. Järjestämisen johtamisen ohella sitoudutaan hyvään esihenkilötyöhön kaikilla organisaation tasoilla. Laadukkaalla esihenkilötyöllä ja työn organisoinnilla lisätään työn mielekkyyttä. Henkilöstön riittävyyden varmistamiseksi on käynnistetty kansainvälisen rekrytoinnin hankinta.

Peruspalvelujen saatavuutta parannetaan työnjakoa sujuvoittamalla ja sähköisiä palveluja kehittämällä. Sähköiset palvelut ovat ensisijaisia aina, kun ne ovat asiakkaan kannalta tarkoituksenmukaisia. Helsingissä perusterveydenhuoltoon saa yhteyden digitaalisten kanavien kuten sotebotti Hesterin, Omaolon ja Maisan kautta. Lisäksi käytössä on esimerkiksi terveysasemilla ja hammashoidossa takaisinsoittopalvelu. Omaolon ja TerveysHyötyarvion kehittämistä ja

integroimista Apottiin jatketaan. Etäpalvelujen käyttöä lisätään ja etäyhteyksiä hyödynnetään moniammatillisessa yhteistyössä. Etäpalveluja kehitetään helppokäyttöisemmiksi ja saavutettavammiksi. Pikaviestintä- ja robotiikkaratkaisujen käyttö asiakaspalvelussa lisääntyy ja korvaa osittain puhelimitse tapahtuvia yhteydenottoja. Chatbot-palvelun kehittämistä jatketaan. Ammattilaisen työtä helpotetaan digitaalisilla ratkaisuilla. Rutiiniluonteista työtä automatisoidaan. Hoivarobotiikkaa kehitetään.

Kaikilla terveysasemilla ei vielä päästä hoitotakuun tavoitteisiin. Tällöin asiakkaalle tarjotaan vapaata kiireetöntä aikaa jonotilanteen mukaan tai palveluseteliä, mikäli se soveltuu asiakkaalle. Olemassa olevien palvelusetelien sisältöjä on laajennettu ja niiden arvoja nostettu. Lisäksi on laajennettu aukioloaikoja ja lisätty ilta- ja viikonloppuvastaanottoja. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeessa on kehitetty palveluja mm. palveluiden yhdenvertaista saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantamiseksi.

Mitä haasteita alueellanne on tiukentuvan hoitotakuusäätelyn noudattamisessa?

Valtion rahoitus on tarvetta alhaisempi, koska rahoituskriteerit eivät huomioi riittävästi Helsingin kannalta merkittäviä sotepe-kustannuksia selittäviä tekijöitä. Sote-uudistuksen seurauksena Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on käynnistetty muutosohjelma talouden tasapainottamiseksi vuosina 2023–2025.

Henkilöstötilanne on jatkunut vaikeana ja henkilöstöpulaa on useissa ammattiryhmissä.

Covid-19-pandemian pitkittymisestä ja henkilöstöpulasta johtuen hoito- ja palveluvelan purkamiseen on päästy viiveellä.

Nykyinen tietosuoja- sekä asiakas- ja potilaslainsäädäntö haastavat tietojohtamisen raportoinnin toteuttamista ja tiedonkulkua yli rekisterirajojen. Kuormitusta palveluihin lisäävät myös muut kuin hoidolliset palvelut, kuten ajokortti- ja monien muiden todistusten ja lausuntojen laatiminen.

Miten arvioitte tilanteen kehittyvän?

Helsingiläisten palvelutarve kasvaa tulevina vuosina entisestään, mutta valtion rahoituksen määrä ei kasva samassa suhteessa. Kiristyvän talouden ja henkilöstöpulan vallitessa myös 14 vuorokauden hoitoon pääsyn varmistaminen on haasteellista. 7 vrk:n hoitotakuun toteutuminen vuoden kuluttua olisi epärealistista.

Avovastaus

Tavoite perusterveydenhuollon hoitoon pääsyn nopeuttamiseksi on sinänsä kannatettava. On kuitenkin huomattava, että perusterveydenhuollossakaan hoitoon pääsyn nopeuden ei sinänsä

pitäisi olla ensisijainen tavoite vaan tavoitteena tulisi olla oikea-aikainen, laadukas ja vaikuttava hoito. Kategorinen laissa säädetty hoitoon pääsyn aikaraja ei välttämättä toteuta näitä tavoitteita vaan voi johtaa pahimmillaan palvelujen epätarkoituksenmukaiseen kohdentumiseen ilman terveyshyötyjä.

Hoidon jatkuvuus on keskeinen perusterveydenhuollon laatuun, kokonaisvaltaisuuteen, yhteistyöhön, tehokkuuteen ja kustannuksiin sekä väestön terveyteen myönteisesti vaikuttava tekijä. Julkisen perusterveydenhuollon lääkärivaje heikentää paitsi hoidon saatavuutta myös sen jatkuvuutta. Nopeaan hoitoon pääsyyn panostaminen ei sinänsä paranna jatkuvuutta vaan vaarana on, että panostus hoitoon pääsyyn tapahtuu hoidon jatkuvuuden kustannuksella. Palvelujen jatkuvuuden, laadun ja vaikuttavuuden kehittäminen on tehokkain keino parantaa hoitoon pääsyä.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan näkemyksen mukaan 14 vuorokauden hoitotakuu on kohtuullinen kompromissi potilaan oikeuksien ja palvelujärjestelmän kantokyvyn välillä.

Pellinen Jukka

Helsingin kaupunki, sosiaali- ja terveystoimiala - Juha Jolkkonen,
toimialajohtaja, Helsingin kaupunki, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala